

Redacțiunea, Administrațiunea
și Tipografia:
BRĂȘOVU, piața mare, Târgul
Inului Nr. 30.
Brevet nefrancat nu se primesc.
Manuscrisuri nu se returnează.
Birourile de anunțuri:
Brășov, piața mare, Târgul
Inului Nr. 30.
Inserate mai primesc în Viena
R. Masse, Hantsenstein & Vogler (Otto
Mas), H. Schalek, Alois Herndel, M.
Duker, A. Oppel, J. Donnerberg; în
Budapesta: A. V. Goldberger, Eck-
stein Bernat; în Frankfurt: G. L.
Daupe; în Hamburg: A. Steiner.
Prețurile inserțiilor: o serie
garmond pe o colônă 6 cr. și
80 cr. timbru pentru o publi-
cație. Publicării mai dese după
tarifă și învoială.
Reclame pe pagina a III-a o
serie 10 cr. v. a. séu 80 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI

ANULU IV.

„Gazeta“ ese în fă-care și.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe unu anu 12 fl., pe șese luni
6 fl., pe trei luni 3 fl.
N-rii de Duminecă 2 fl. pe anu.
Pentru România și străinătate:
Pe unu anu 40 franci, pe șese
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 franci.
Se prenumără la toate oficiile
postale din țară și din afară
și la dd. colectorii.
Abonamentului pentru Brășov:
a administrațiuno, piața mare,
Târgul Inului Nr. 30 etagului
I: pe unu anu 10 fl., pe șese
luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 cr.
Cu dusul în casă: Pe unu anu
12 fl., pe 6 luni 6 fl., pe trei luni
3 fl. Unu esemplar 5 cr. v. a.
sésu 15 bani. Atătu abonamen-
tele cătu și inserțiunile sunt
a se plăti înainte.

Nr. 141.

Brășov, Vineri, 26 Iunie (8 Iulie)

1892.

Nou abonament la „GAZETA TRANSILVANIEI“.

Cu 1 Iulie 1892 st. v.
se deschide nou abonament.

la care invităm
pe toți amicii și sprijinitorii fôiei noastre.

Prețurile abonamentului:

Pentru Austro-Ungaria: pe trei luni 3 fl.
pe șese luni 6 fl., pe unu anu 12 fl.
Pentru România și străinătate: pe trei
luni 10 franci, pe șese luni 20 franci, pe unu
anu 40 franci.

Abonamente la numerele cu data de Duminecă:

Pentru Austro-Ungaria: pe anu 2 fl., pe
șese luni 1 fl.
Pentru România și străinătate: pe anu 8
franci, pe șese luni 4 franci.

Abonarea se pôte face mai ușor și
mai repede prin mandate postale.

Administrațiunea „Gazetei Transilvaniei“.

Brășov, 25 Iunie v.

După ce am arătat în nu-
mărul precedent, cu câtă măes-
triă scie fôia guvernului, „Nemzet“,
se ia în apărare pe dl. Szapary
și cabinetul său în contra „in-
crimărilor“, că aceștia ară cu-
teza a se gândi măcar la posi-
bilitatea de-a încheia vre-unu
compromis cu Românii, urmând
să vedem acum, ce păreri sulează
în privința acésta și pressa ma-
ghiară din opoziție.

De sine se înțelege, că declara-
țiile precise și hotărâte ale semi-
oficiosului „Nemzet“, au trebuit
să exercite asupra opoziției o in-
fluință deprimătoare, deoarece prin
acele declarații organul guverna-
mental nu numai, că — pentru
momentu cel puținu — i-a astu-
pat gura opoziției, dăr i-a luat
din mână și una din cele mai pu-
terne arme, ce le avea în contra
guvernului, acuzându-l mereu cu
intențiuni de „împăciuire“ și „com-
promisuri“ cu naționalitățile.

Pentru a eși din impasul
acesta, pressa opozițională se vede
acum nevoită a-și întorçe „căpe-
neagul“ pe dosu. Pe când mai
înainte țipa în contra guvernului
învinuindu-l, că ar voi să facă
concesiuni și să încheie compro-
misuri cu naționalitățile, pe atunci
astădi se arată dispusă a ridica
asemeni acuze în contra guvernu-
lui sub cuvânt, că nu se îngri-
jesce de-a astupa gura naționali-
tăților, și de-a le face, să nu mai
descopere lumei tirania lor.

Astfelu „Egyetértés“, princi-
palul organ al Kossuthiștilor,
face în numărul său dela 3 Iu-
lie unu felu de reasumat al gra-
vaminelor Românilor și, deși în
ce privește Kișdedovurile, intro-
ducerea limbei maghiare în școle,
în justiție, administrație etc. etc.

declară, că ar fi „absolută impo-
sibilitate“ de-a intra în pactări cu
noi, recunoșce totuși, că cel pu-
ținu în privința censului electo-
ralu, care pentru noi este prea
urcutu, ba „încâtva“ și în privința
arondării și sporirei cercurilor elec-
torale românești, ni-s'ar puté face
și nouă nițică dreptate.

Adevăratu, că numai în aceste
două puncte găsesce „Egyetértés“
îndreptățite plângerile noastre, dăr
în împrejurările actuale trebuie să
recunoșcem, că dela o fôia un-
gurească și acéstă generositate este
multu. Multu este cel puținu în-
tru atăta, încātu vedem, că foile
maghiare din opoziție recunoșc,
cumcă plângerile Românilor mă-
caru în unele privințe sunt în-
meiate, în timpu ce pressa guver-
namentală din capulu locului de-
clară de „mincinoșe“ toate plân-
gerile noastre și jură pe ceru și
pe sóre, că nici de vorbă nu voru
sta cu noi.

Înainte de-a fi datu însé es-
presiune recunoștinței noastre pen-
tru acéstă deochiată generositate
a fôiei kossuthiste, să cercăm,
de ce valóre este marfa, ce ni-o
ofere ea cu atăta generositate și,
din punctu de vedere practic, ce
folosu am puté noi avé de acéstă
marfă?

Ca să nu ne mai provocăm
la numărósele dovede, ce ni-le ofe-
riră chiar și ultimele alegeri de
deputați dietal, vomu aminti nu
mai, că în cercul Cinghiriului,
din comitatulu Sătmarului, făcên-
du-se dilegele aceste nouă alegere
de deputat, contele Hadik Bar-
kóczy Sándor, care încă voia să
candideze, a fostu silitu să repă-
șescă, deoarece a prevăduțu, că
fără 40,000 fl. nu pôte să isbutescă.
Totu cu astă ocaziune s'a vèduțu
nevoitu să repășescă dela candi-
dare și Domahidy Istvan, care
într'o conferență ținută la Sătmaru
și-a motivat repășirea sa cu aceea,
că „nu-și pôte duce familia la sapă de
lemn“.

Insu-și „Egyetertes“ a revelat
mai dilegele trecute casurile aceste,
adăugându, că guvernul a pus
în mișcare întregu aparatulu func-
ționarilor, începându dela fișpanu,
până la cel din urmă primaru
comunalu, pentru ca prin presiuni
și intimidări să pôtă mijloci isbu-
tirea candidatului său.

Ei, bine. La noi, în Ardealu,
astfelu de lucruri în timpul de
față nu se potú întâmpla, deoarece
— mulțumită tocmai censului ur-
catu și arondării măestrite a cer-
curilor electorale — Românii
sunt ținuti la distanță de urna
electorală și astfel, chiar de ar
voi, lor nu li-se oferă privilegiulu
nici de-a jertfi decu de mii, nici
de a-și duce la sapă de lemn
familie lor de dragulu unui man-
datu de deputat.

Trebuie, că acéstă fericită situa-
țiune a noastră a înțeles'o fórte
bine și fôia kossuthistă „Egye-
tértés“ și de-aci provine acea ne
mai pomenită generositate, de-a

voi să ne facă și pe noi, Românii
ardeleni, egalu îndreptățiti la de-
sastre și corupțiuni cu betyarii din
Ungaria.

Vedem așa-dér, că nici pu-
țina marfă, ce ni-ar oferu o po-
zițională, pentru noi nu pôte avé
în împrejurările de față nici o va-
lóre, ér în ce privește pe guver-
namentali, suntem achitați, căci
ei ni-o spunu curat și limpede,
că pentru noi, n'au de datu ni-
micu.

Rămâne acum să judecăm,
decă mai merită atențiune aceia
dintre ai noștri, caru din patimă
și rea credință umblă să ne în-
cuceze itele, bănuindu cu „pactări“
și „împăciurii“ când pe unii, când
pe alții dintre fruntașii noștri?!

„Furor hunicus“ — la Arad.

(Coresp. part. a „Gaz. Trans.“)

Arad, 3 Iulie 1892.

Orașulu nostru stă de o săptămână
încoace sub presiunea necurmată a unei
chinuitoare agitațiuni.

Firea estraordinară a unor existențe
„culte“ a pus tinerimea „inteligentă“
maghiară din locu pe picioru ostil în
contra Românilor, a determinat tineri-
imea precum și „drojdiile“ societății ma-
ghiare la sevărșirea unor sèlbătécii ne-
demne de gradulu culturalu, la care
a ajunsu Europa în vèculu alu XIX-lea.

Sèlbătéciiile se condamnă astădi și
în Asia, necum în Europa civilizată și
cele sevărșite în orașulu nostru — alu
doile „centru cultural“ după Budapesta (!)
— suntu condamnabile cu atătu mai
vèrtosu, cu câtu ele — cum sustinu și
foile locale maghiare — au fostu sevărșite
de „tinerimea și publiculu inteligent“ ma-
ghiaru (veđi „Arad și Vidéke“ Nr. 152,
„Alföld.“ Nr. 147 etc.)

Faptu e așadéră, că ele au emanat
dela elementulu inteligent, dela tinerimea
studiosă maghiară, și că au fostu îndrep-
tate „în contra Valahilor“, ceea-ce ru
o tăgăduesce nici pressa maghiară locală.

Acum mai rămâne, să judece Europa,
să-și dea ea verdictulu, care de sigur
numai în defavorulu rasei, la care apar-
țin demonștrării, pôte fi.

Descrierea atrocităților, „Arad és
Vidéke“ o face cu următoarea introducere:
Demonștrațiune s'a făcutu eri (30 Iunie
n.) în contra Românilor. Erau cam 9
óre séra, când Kiss Ferencz, subloote-
nentu gendarmescu (și redactoru la
fôia „Szajkó“), eșindu din restaurantulu
lui Nagy Lajos, a strigat: „Abzug Ro-
mâni!“ etc.

De sine înțelesu, că acestu strigat
era signalulu datu pentru începerea „ao-
țiunii mari“, de care vorbeau cu dilege
înainte foile maghiare, că se va porni,
agitându și asmuțindu elementele tur-
bulente în contra Valahilor, lucruri puse
la cale de către pressa maghiară, asupra
cărora valorósa „Gazeta“ a atras aten-
țiunea publicului încă înainte.

„În urma acestei strigări“ — con-
tinuă „Arad és Vidéke“ — „vre-o 100 de
tineri entusiasmați, numai decātu s'au
adunat în jurulu lui Kiss, care a con-
dus céta, mereu crescândă, spre statua
martirilor de pe piața libertății.“ Aici
a ținutu o dicție despre Kossuth și despre

trădare de patriă, strigându: „Traescă
Kossuth Lajos! Abzug Valahii! etc. „La
glasulu acestor sirigăte“ — continuă nu-
mita fôia — „a începutu să se grupeze
publiculu inteligent în jurulu cetui, care
crescea totu mai puternicu. Doi detectivi
l'au făcutu atentu pe Kiss, care totu striga,
să tacă, dăr Kiss Ferencz s'a provocat
la patriotismulu seu și la împrejurarea,
că densusă este conducătorulu tinerimei,
care trebuie să facă demonstrații. . . .

Lucrurile începă să devină totu mai
primejdióse, ferestrele se închisă, céta
devini totu mai imposantă, sgomo-
tul totu mai asurđitoru, și atunci se
presentă Joó Bela, concepiștu de poliție,
și-l rugă pe Kiss să se liniștescă, ér
tumultulu să se imprăscie. Astfel mul-
țimea a apucat spre cafeneua Zemplényi,
unde Kiss Ferencz, stându în mijloculu
terasei lângă Joó Bela, a strigat: „Trăescă
patria maghiară! Trăescă constituția! Tră-
escă Kossuth Lajos! Abzug Valahii!“

După-ce constată numita fôia ma-
ghiară, că conducătorulu demonstrației
împrenă cu glóta sa inteligentă, a pro-
curat publiculu de pe terasă, prin
sbierăturile lor, scene amuzante (!), con-
tinuă astfel:

. „În cele din urmă însé
lui Joó Bela îi succese să încheie acéstă
scenă, așa că, luându-l pe Kiss Ferencz
de brațu, l'a scosu afară din cafenea, și
puindu-l într'o birjă, l'a dusu la șeful
poliției (?). Credințioșii sei aderenti însé
(hórda) l'au totu însoțitu până în strada
Vörösmarty, strigându: „Abzug Valahii!
„Și acum“ — continuă „Arad és Vidéke“
— „una dintre cele mai frumoșe scene
ale demonstrațiunei s'a petrecutu înain-
tea redacțiunei fôiei noastre. Tinerii stu-
denți, caru trecuă peste esamenulu de ma-
turitate (bacalaureatu), într'unu grupu in-
desat, delăturându elementele ce nu se
țin de densusă, au venit înaintea redacți-
ei lui „Arad és Vidéke“ și cântându „Szozat“
ulă au aclamat cu entusiasmu a parte,
pe fă-care membru alu redacțiunei, etc.“

Am ținutu de cuviință, d-le Redac-
toru, ca citându datele aceste din me-
morata fôia maghiară, înainte de a merge
mai departă, să se constate aci:

- 1) că, în descriere sunt imparțial; și
- 2) că „demonstrațiunea“ a luat unu
caracteru generalu, întrucātu ea s'a se-
vărșit la adresa și „în contra Va-
lahilor“,
- 3) că „demonstrațiunea“ — înșși o
dieu — e opera tinerimei studiosă ma-
ture și a publiculu inteligent; și
- 4) că „demonstrațiunea“ este dato-
rită țiaristice maghiare locale, care —
cum s'a mai constatatu în prețuita „Ga-
zetă“ — a agitatu și a asmuțat fără picu
de tactu și prevedere, dăr cu sistem
nerușinat, masele poporulu de jos și
de sus în contra Românilor pacnici
din orașulu nostru.

Lucrurile mai departe s'au petrecut
astfelu:

În timpul câtu eroii „demonștrării“
și-au făcutu onorurile înaintea redacți-
nei țiarului „Arad és Vidéke“, „condu-
cătorulu“ Kiss Ferencz a fostu eliberat
dela poliție, unde a fostu deținutu, —
decă e adevăratu; căci uniu diou, că a
fostu neîmpedat în fruntea tumultu-
lui, ér „Alföld“, altu țiaru localu, scrie
lămuritu, că în acéstă demonstrație nu s'a
amestecat.

Destul și bine, că la restaurația

„Wittmann“ se afla în seara acésta (30 Main n.) ca în toate serile, un publicu alesu, ér la o masă specială se afla — ca de obicei — și o societate românească, între alții d-lu și d-na Oncu, avocat și directoru la „Victoria“; d-lu Suci, avocat; părintele V. Mangra, prof.; d-lu Romulu Ciorogar, cassar la „Victoria“; d-lu St. Pop și alte persoane onorabile.

Zelosul „conducător“ alu „demonstrațiilor“ află acésta, și numai de cât se prezintă și el la restaurația „Wittmann“, unde se purtă demonstrativu vis-à-vis de masa numitei societăți române, și cu capul plecatu pe unu cotu, cu fața bizgoiată, adresa provocătoru cuvinte netrebnice la adresa Românilor, strigându între altele: „Abzug Valahii, Abzug Mangra, Abzug trădătorii de patriă“.

Proprietarul restaurației, observând purtarea scandalosă a patriotului „aranjatoru“ și „conducătoru“ numai de cât l'a apucat scurtu și l'a datu afară, între aplausele sgomotoase și aprobătoare ale publicului prezentu. Toți erau de credință, că lucrurile s'au sfârșitu cu acésta scenă puțin măgulitoare pentru înscenator și soții sei.

Dér bagsémă era scrisu în programu, ca lucrurile se mai trecă printr'o fasă, care a datu nascere unei scene de totu deprimătoare.

Și-anume, pe la vr'o 10 ore, numita societate a părăsit restaurația „Wittmann“ și s'a dusu, ca de obicei, la cafenea Zemplényi, unde de asemenea se afla publicu numerosu, și a luatü locu la o masă.

În timpul, câtu erau Români la „Wittmann“, fanaticii demonstrații au cutrieratü între urlete și sbierături mai multe strade, făcendu „Katzenmusik“-uri pe la case românești; când însu au datu de veste, că memorata societate se află pe terasă la Zemplényi, numai decātu au năvălitü spre acéstu locu.

Aci apoi s'a desfășuratü o scenă penibilă.

Mulțimea fanatisată și lipsită de celu mai elementaru simțu de omenia, fără picu de disciplină, sub ochii poliției, care nu vedea, nici audia — s'a postatü în jurulu terasei și între urlete și sbierături sălbatiche, striga: Abzug Valahii! Péră trădătorii! Trăescă patria maghiară! — și apoi, ca la unu semnu datu, a începutü să svêrle guoție pe masa Românilor, ba s'au audiau la adresa damei române vorbe afară din cale murdare și josnice, pe cari bunul simțu nu mă lasă a le cita aci.

În fața acéstu atacu sceleratü alu rabițiilor „demonstrații“, societatea românească, însoțită de unu d-nu oficeru român, s'a retrasu de pe terasă în lăuntru edifiului, — rabiții după ei, năvăliră în lăuntru, apoi insultându-i și scuipându-i fără cruțare, au voitü să pună mâna pe dênșii, — dér nu li-a succésu, căci mai mulți oficeri din armata comună, vădendu situația primejdiosă a societății bătute atât de barbaru și fără milă (poliția ca în palmă), au întervenitü pentru apărarea ei. Oficerulu român a luatü dama de brațu, ér ceilalți oficeri, injurându societatea, au eșitü prin partea opusă a edifiului teatralu, în care se află cafenea din vorbă.

Dér hórda a înțelesu lucrulu și s'a luatü după ei. Atunci vr'o 3 studenți teologi, rêsbindü tumultulu, au săritü în apropierea societății primejduite, în care se afla și unu profesor alu lor, și cu unu curagiu demnu de numele ce-lu portă, au respinsu cu bastoane luate dela „demonstrații“ loviturile îndreptate asupra-le. În acéstu atacu, unul dintre dênșii a fostü rănitü la mâna cu unu stiletu de-alu rabițiilor.

Astfelu societatea a apucatü iute de a scăpatü intrându în casa din apropiere a d-lui Dr. Oncu, — de unde nu a mai eșitü până mâne-și diminéța.

ÉR „demonstrații“ satisfăcutu și vellseli, că le-a „succésu“ se „demonstreze“ atâtü de „imposantü“ în contra „trădătorilor de patriă“, s'au împărășiatü în

grupuri mai mici, totü „demonstrându“, până cãtră 12 ore din nopte.

Altă „demonstrațiune“. Nemulțumitü pôte cu cea din 30 Iulie, care a fostü numai „succésă“ și nu cum doriau: „briliantă“, „demonstrații“ au plănuitü pe ziua următoare, în 1 Iulie, o nouă demonstrațiune, mai cu „demonstrare“, — căci dóră „Valahii“ trebuie să înțelégă, că suntü numai „venitur“ în acésta patriă.

Au și făcut'ö, dér cu unu rezultatü contrarü așteptărilor lor.

Abia a înseratü, și pe strada principală, pe „piața libertății“ și pe alte strade laterale furnicau mulțime de „omeni maghiari“, toți cu gândulu „eroicu“ de a continua cu „demonstrare“ opera începută, — și de ce nu, când poliția și autoritățile administrative nici habarü nu le avea.

Astfelu o adunătură de elemente înteligente și neinteligente, 2000—3000, s'au grupatü în jurulu „statuei martirilor“ din „piața libertății“, și după mai multe dicții fulminante, întregü convoiulu a pornitü, pe la vre-o 10 ore, spre Seminarulu românescü.

Ce motivü i-a îndemnatü, să pornescă spre Seminaru, — pentru noi Români și pentru toți omenii cu minte, a rămasü și până astăzi o enigmă.

Destulu, că acéstu colosu de omeni a pornitü între strigăte de „Abzug Valahii“, „Pieră trădătorii“, „Abzug Meșianu“, „Trăescă patria maghiară!“ — spre Seminaru.

Nici bine n'au sositü lângă Seminaru, când cu o furiă turbată începură a svêrli cu petri în ferestrelor marț ale Seminarului. Sgomotulu asurzitor alu sbierăturilor demonstrante, împreunatü cu zuruitul ferestrelor bombardate, îți aducea aminte invasiunea Mongolilor în Europa. Nu sciai, ce să admirü: „eroismulu“ probatü alu celor ce „demonstrează“, s'u calitatea de totü ordinară și spargibilă a ferestrelor bombardate!

Când, — deodată, demonstrații s'au trezitü, că fugü „vissza“ în ruptulu capului.

Pricina a fostü, că elevii seminarului, atacați în liniștea lor nocturnă, se vëdură siliți să pareze loviturile îndreptate în contra lor, cu însași arma contrarilor. Aceleași petri adecă, avură darulu de-a puté sbura în josü, pôte cu mai multü succésu, decâtü în susü.

Nu trecü o jumătate de oră și orașulu era în perfectă liniște.

Atunci au învățatü mulți dintre demonstrații aradani, că „bătutul are două capete“.

Mâne-și căpitanulu orașului, la unu ordinü mai înaltü, a bătutü doba prin orașu și a anunțatü și prin placate tipărite, că dela orele 8 seara, toți studenții, învățaceii, calfele de măiestri și alți omeni cu mania demonstrativă, cari se vorü afla pe strade, vorü fi priași și escortați la primăria, unde vorü fi deținuți până mâne diminéța. Poliția întregă s'a pusü în picioare.

ÉR direcțiunea seminarială a fostü nevoită, să sisteze esamenele, ce tocmai erau în cursere, a concediatü tinerimea română, și Seminarulu l'a închisü.

Totü măsurü de „precauțiune“, căci lucrurile începură a lua unu caracterü de totü primejdiosu, începură a deveni chiar insuportabile.

Astfelu s'a pusü capëtü „demonstrațiilor“ nesocotite.

Populația însu și astăzi se află în agitațiune, căci ce s'a făcutü, nu s'a făcutü bine.

ÉR gândulu, că demonstrațiunile plănuite au degeneratü în sălbătécie, pe cei ce le-au săvêșitü îi omóra.

Fia-le rușine!

— X. —

CRONICA POLITICA.

— 25 Iunie (7 Iulie).

„M. Allg. Zttg. semnaléza unu intervievu pe care l'a avutü unul din redactorii acéstei foi cu principele de

Bismarck la Kissingen. Principele de Bismarck a declaratü, că nu are câtăși de puținü intențiunea de a și rêsbuna pe Caprivi, pentru-că acesta l'a înlocuitü în vechile sale funcțiuni. Vechiulu cancelarü dize, că n'a injuratü nici-odată pe șeful guvernului, care nu i-a făcutü nici unü rău. A voitü numai să arate, că tendințele actuale erau prejudețiabile dezvoltării practice a patriei. Crede, cu deosebire, că tratatele de comerciu, încheiate de curënd, suntü vêtămătoare intereselor germane. Parlamentulu și presa au dreptulu și datoriu, să corégă acțiunea guvernului. Particularismulu care există în unele părți ale Germaniei, nu va constitui nici-odată o primejdie pentru unitatea imperiului, întru câtü privesce cestiunea faimoselor depeși diplomatice ce s'arü fi supusü împëratului Rusiei pentru a-i dovedi duplicitatea d-lui de Bismarck în afacerile Bulgariei, excancelarulü dize că i-a fostü de ajunsü să dea Țarului cuvëntulu său de onöre pentru a-i încredința, că aceste depeși erau apocriefe. Elü repetă cea ce a spusü deja de mai multe ori în privința alianței cu Austria. Este, dize elü, o alianță cu totul defensivă. Dēcă a căputü în disgrățiile împëratului, n'a sciutü nici-odată pentru ce. Nu pôte fi vorbă de împăcare între suveranü și Bismarck; cuvëntulu e impropriu, pentru că arü însemna că guvernulu a cădatü și dênșulu în disgrățiile fostului său cancelarü. „Cândü împëratulu mă va ridica din disgrăție, vechile relațiuni vorü fi reluate fără nici o modificare“. Nu perderea puterii a superatü pe d. de Bismarck, dér modulü cum a fostü înălăturatü. Bismarck regretă adencă că împëratulu Franciscu Josifu a refusatü să-lü primescă. Crede să pôtă merge la iarnă să participe la Reichstag, chiar cu risiculü de a și vedé cu desăvêșire rupte relațiunile sale cu lumea oficială.

Se telegrafiază din Edimburg, că Gladstone a ținutü în 30 Iunie n. o vorbire electorală, în care în primulü rândü a făcutü observarea, că din manifestulu electoral alu lui Salisbury apare evidentü, că conservativii recunoscü însemnătatea cestiunei *home-rule* (autonomia pentru Irlanda). Declară apoi, că inimicii liberalilor susținü mereu, că le-ar plăcé să țină în secretü amănuntele bilului, deși programulu lor e cunoscutü de multü, fiindcă e totü celü din 1886. Continuându Gladstone dize, că proiectele guvernului Salisbury referitoare la Irlanda suntü o rușine pentru Anglia. Cele cinci condiții, fără de cari *home-rule* e imposibilü de-a fi, suntü următoarele: controlarea factică a parlamentului; distribuirea mai corespunțătoare a contribuțiilor; reprezentanța minorităților; Irlandei să i se dea totü aceleași drepturi, ce le are Scoția și Anglia, ca cele trei state autonome să compună unu regatü unitü supusü unui parlamentu comunu; *home-rule* să nu fiă o încercare provisorie, ci o reformă sta-tornică.

Manifestația de protestare din Ploesci.

(Coresp. part. a „Gaz. Trans.“)

Ploesci, 23 Iunie v.

Domnule Redactor! Precum sciți Duminecă a fostü la Ploesci marea întrunire de protestare contra barbarilorü esercitate de Unguri asupra Românilor din Transilvania și Ungaria. Condeiuulu meu este cu multü mai debilü, decâtü se vë pôtă descrie marele și nobilü entuziasm ce a domnit la acésta manifestațiune grandioasă la care au luatü parte peste 20,000 de cetățeni. Vë puteți dera închipui însuflețirea sub a cărei influență a protestatü acésta masă enormă de poporü, din toate straturile societății, contra vandalismului unguresc.

După amiazi, la orele 3, s'a deschisü întrunirea în marea sală a Teatrului. Președinte a fostü aclamatü d-lu profesorü *Romanescu*. După ce s'au înscrisü la listă mulțimea de vorbitori, au luatü

pe rândü cuvëntulu d-nii: C. C. Dobrescu, Rășcanu, Bucurü, Spirescu, Nicolae Fleva, Antonescu ș. a. Toți vorbitori au condamnatü cu energię și demnitate faptele de vandalism ale Maghiarilor comise în véculu luminilor și alü oivilizațiunei. „Mișcarea Românilorü este legitimă“ dize unul dintre oratori, „căci noi nu putem fi liniștiți, câtă vreme frații noștri de peste munți suntü loviți în totü ce au ei mai scumpu“. Mare era entuziasmulü și furtunose aplausele, cu cari publiculu a primitü cuvintele desu întrerupte ale vorbitorului.

Cãtră orele 5 manifestații au eșitü pe strade, percurgându-le în ordinea în care s'a arătatü în corespondența mea trecută. Lumea aclama viu pe manifestații; de pe balcöne și din ferestri li se arunca flori, stéguri și porumbei. Când au ajunsü la statuă Libertății, ei au depusü o coronă de flori pe ea și au vorbitü d-nii Polieratü, N. Fleva, I. C. Bacalbașa, C. Dobrescu, Romanescu ș. a.

Banchetulu avutü locu seara în sala „Sans Souci“. Dintre toastele ținute amintescü pe cele ale domnilorü Romanescu, pentru Regele Carolü; Fleva, pentru Ploesceni; Rășcanu, pentru Transilvania; I. C. Bacalbașa, respundendu la unu toastü alu d-lui Axente (studentü) pentru pressă, o'ö vervă nobilă și cu însuflețite cuvinte își ridică toastulu său pentru pressa română de peste munți, accentuându în specialü stăruințele în luptă ale valorosului organu naționalü „Gazeta Transilvaniei“; Antonescu, pentru unirea tuturorü partidelorü în cestiunea națională ș. a.

Manifestația a avutü unü succésu strălucitü. Nici odată orașulu nostru n'a vëdütü o sêrbătoare națională așa de mare și de însuflețită. Ziua de Duminecă 21 Iunie va rămâne o zi neperitoare în analele orașului nostru.

Cor.

SCRILE OILEI.

— 25 Iunie (7 Iulie).

„Mi-ar merge și mai bine... Monarcul nostru primind în Brünn între altele, și o deputație a asociațiilor agricole din Moravia, a adresatü cuvëntulu mai multor membri ai acéstorü deputațiilor. Unulu din ei, Cepek, cehü de origine, întrebatü cum îi merge, a răspunsü în limba cehă: „Imi merge, bine, dér mi-ar merge și mai bine, decâtü *Majestatea Vostră s'ar încorona și ca rege alu Boemiei*.“ Împëratulu a întorsü imediatü spatele lui Cepek, adresându cuvëntulu altui deputatü.

—x—

Fueratulü în casa magnaților din Pesta. Cunoșteam până acum trei vorbe cu cari deputații unguri se cinstescü unii pe alții în parlamentu, adecă: „elül“ — „abzug“ și „hoch“. Casa magnaților, nevrendü să primescă reforme, a rămasă până acum pe lângă vechiulu „elül“. În ședința dela 4 Iulie n. însu, s'a făcutü o curiosă abatere dela regula generală a întreruperilor din casa magnaților. Modernii aristocrați, adecă, au primitü cu *fluerături* sfêșitul discursului lui Paulü Sontagh, ca și când „pater conseriptü“ din camera magnaților s'ar fi pregătitü pentru cariera legislativă în cutare orfe, ori „Cafée chantant“. Aristocrații civili s'au hotărütü, că dēcă se va ținé ședință în ziua lui Hubertus, atunci se vorü presenta la desbateri în fracü roșu, în onorea patronului vênătorilorü.

—x—

Esamene în România. Eri s'au ținutü esamenele publice în liceulu „Lumina“ din Bucurescu, proprietatea d-lui Cordescu. Totü în aceeași zi s'au distribuitü și premiile la școlarii din numitulü liceu.

—x—

Unü gravü incidentü. O scire din Petersburg anunță, unü gravü accidentü întâmplatü marelui duce Vladimir într'o caletoria de inspecțiune, ce a întreprinsü. Eșindü din gara dela Teherpovetz (țin-

tul Novgorod) ușa vagonului, pe care se reținuse marele duce, s'a deschis; marele duce a căzut, l'au ridicat plin de sânge, cu mai multe rănii la față și grave scintiri ale picioarelor și brațului. Nu și-a mai putut continua călătoria. Țarul, care a fost informat, a cerut soiri asupra stării sale.

— x —

Avis. Oamenii de afaceri, cari stau în legătură cu Lompalanka, pot să se ia informații în camera comercială și industrială din Brașov, în privința unui comerțiant de acolo de coloniale și de mărfuri de sticlă.

— x —

Invitare la petrecerea socială organizată de comitetul despărțământului XXIX al Asociației transilvane, ce se va ține la 17 Iulie n. 1892, în sala hotelului „Strugurul de aur“, în Mediaș. Începutul la 6 ore d. a. Venitul curat e destinat în favoarea despărțământului. Pentru Comitet: Ioan Moldovan, președinte; Dionisiu Roman, casier; Ioan Chendi, secretar; Ioan Bozosiian, controlor. Intrarea: a) de persoană 70 cr. b) de familie până la 3 persoane 1 fl. 50 cr. Suprasolvirile se vor cuita pe cale diaristică.

— x —

Colera. Față cu pericolul colerei. guvernul român a luat următoarele măsuri: 1) Porturile Mangalia și Constanța sunt închise; toate corăbiile, venind din porturile rusești ale mării Negre între Sukum kale și frontiera turcescă, sunt supuse carantinei. Mărfurile venind din alte porturi ale mării Negre, vor fi supuse revistei sanitare. 2) În portul Sulina se va stabili o carantină. 3) Toate punctele de trecere în Rusia pe lînia Prutului sunt închise afară de punctele Ungheni, Tulcea, Galați și Brăila. Pentru acoperirea acestor cheltuieli se va acorda un credit de 100,000 lei. Aceste dispoziții, se vor notifica reprezentanților puterilor respective.

— x —

Musica crășenescă va cânta astăzi pe promenada de jos cu următorul program: 1) „Vortwärts Kinder“, marș. 2) Overtură la opera „Der falsche Stanislaw“ de Verdi. 3) „Giroflé — Girofla“ vals. 4) Cântec de război. 5) Wehrmannsgruss polcă. 6) „Poutpuriu“ de Stelefeld. 7) „Wanderlust“ marș de Brennerberg. Începutul la 5¹/₂ d. a.

O experiență de mai mulți ani. În cazuri de mistuire slabă și lipsă de apetit, în genere ca toate suferințele de stomac, *Praxifuril-Scidlitz* veritabile ale lui Moll prin însușirea lor întăritoare de stomac și purificatoare de sânge, își adăvăresc efectul lor lecitor. Una cută 1 fl. Se expedează în toate țările cu rambursă postală prin farmacistul A. Moll, furnisor al cărții c. și r., Viena, Tuchlauben 9. În farmacii și băcăniile din provincii se se cără anumite preparate ale lui Moll provădate cu marca de apărare și subscrierea sa.

Convorbiri asupra cestiunii române.

În nr. trecut al foii noastre amintim despre nesce convorbiri, ce le-ar fi avut un „om de încredere“ al foii unguresce „Budapesti Hirnap“ cu mai mulți bărbați români. Dăm adă în traducere estrasă cu prinsul convorbirilor acestora, pe cari diaristul unguresc le introduce cu nise *neadeveruri încornurate*, cu scop, cum am adă, de-a pescui în turbure, de-a autri neîncrederea, suspușionările și calumniările mârșave și tendențioase, din cari unii bîrfitori rătăciți și exaltați din sinul nostru ni făuresc mereu arme de atacuri nedemne și stupide contra fraților lor.

Convorbirea cu metropolitul Miron.

— Apróbă Exelența Voastră curentul național românesc, care plutesce pe suprafața și care a condus la înăgială dela Viena? Și în genere,

aprobat este în cercurile naționale române curentul dominant, care este anti-maghiar, întrebă diaristul unguresc.

— Nu faci nici un secret din aceea, că *nu aprobă o bună parte din programul stabilit de repetite conferențe române, ne mai vorbind de drumul dela Viena, răspunde arhierul.* Mai înainte de toate eu *țin de o protestare zădarnică punctul prim al programului național, care țintesc contra uniunii Ardélului cu Ungaria.* Aflu de-o greșală, că la timpul său, înainte de proclamarea uniunii, nu s'a ținut seamă, ca ea să fie enunțată de astfel de factori constituționali, între cari să fie, după echitate, reprezentați și deputați români transilvăneni. Dér decă lucrul s'a întâmplat, nu-l mai putem schimba și trebuie să ne împăcăm cu el. Al doilea, e *lucru foarte necorect, că între postulatele naționale române figură și cestiunea dualismului.* Dualismul este o formă de guvernare, care s'a alcătuit cu concursul tuturor factorilor constituționali și decă numai acesti factori pot să se schimbe. Al treilea, *desaprobă în general politica de pasivitate.* Înaintea mea este indiferent, că în parlamentul ungar apără și accentuează interesele îndreptățite ale Românilor, sau 10 deputați; lucrul principal e, că omenii, cari au luat această însărcinare, să-și împlinescă misiunea. După părerea mea, ar fi destul și numai 8—10 deputați români apți și potriviți, ca să se ajungă scopul; în urma relațiilor schimbate dintre Români și Maghiari, am adă ajunge adecă acolo, că în scurtă vreme am adă ave în cameră 40—45 deputați români, cari ne competă nouă Românilor după numărul... Cred, că decă nu adă, sau mâne, atunci în cel mai apropiat viitor se vor stabili bunele relații necesare între Români și Maghiari, și aceste relații se pot baza numai pe o politică corectă și de interese comune. *In direcția acesta am lucrat și voi lucra...* În fine vom afla modalitățile rezolvării acestei cestiuni. Cuteză a crede, că *suntem aproape de rezultatul îmbucurător.* De altfel afacerea este la ordinea zilei, sperăm decă să fie bine.

Convorbirea cu metropolitul Vancea.

La rugarea diaristului, de a-și arăta părerea asupra situației, metropolitul Vancea răspunde.

— Bine! Mai înteu să-ți istorisesc un casă mai vechiu. S'a întâmplat la 1872. Am primit atunci o epistolă dela ministru-președinte, contele Melchior Lonyay, în care mă ruga, să merg în 6 Iunie la Clușiu, unde se va afla și densul. Am mers și am aflat pe contele. Mi a spus, că m'a chemat, pentru că ar voi să reguleze cestiunea națională română, și astfel s'o facă să dispară dela ordinea zilei. Mi-a pus întrebări, că ce păreri am eu asupra modalităților rezolvării cestiunii? Eu i-am recomandat să convoce într-o conferență câți-va bărbați distinși români și să desbatem împreună cestiunea. Tot-odată i-am propus, că afară de mine, să chiepe pe următorii: Andreiu br. de Șaguna, G. Barișiu, Dr. I. Rașiu, Ilie Măcelariu și Vasile Bologa. La aceste contele Lonyay, provocându-se la ocupațiunea sa, m'a rugat să iau afacerea în mâna mea și să chiamă pe numii domni la Blășiu, să ne consultăm asupra lucrului și apoi să așternem în scris ministerului deliberările comune. Cei chemați de mine au și venit în Iulie, în Blășiu, afară de br. de Șaguna, care bolăvni fiind, și-a trimis reprezentant pe vicarul Popea. Resultatul consultărilor noastre l'am trimis încă în Iulie contelui Lonyay. După câtă bine imi aducă aminte, pretenșiunile noastre formulate, în esență, erau următoarele:

Aplicarea art. de lege 4i din 1868 cu privire la naționalități, cu considerare mai alesă, ca drepturile limbei române să se respecte în biserică și școlă; să se înființeze institute culturale românesce

în mod corespunzător; Români, atât în justiție, cât și în administrație, să fie aplicați. Pentru definitivă rezolvare a așa zisei cestiuni a uniunii, gândiam să ne mai adresăm odată Majestății Sale.

Puțin mai târziu m'am întâlnit în persoană cu contele Lonyay și i-am adusă aminte afacerea. Contele mi-a răspuns, că a trebuit să comunice cauza cu ministrul de finanțe, fiindcă ea are și-o parte financiară, căci e vorba de ridicarea de institute culturale. În toamna anului 1872, contele Lonyay a căzut din presidenția ministerului și de-atunci cestiunea e înormentată.

Astăzi situația e mai dificilă, continuă metropolitul. Dela 1872 s'au întâmplat multe, cari au scurtat drepturile folosinței limbei române asigurate prin lege, și astfel conducătorii români de adă voră pretind garanții mai mari și mai sigure, când ar fi vorba de o înțelegere. De altfel după părerea mea, *deocădată rezolvarea cestiunii ar trebui pusă la o parte, până când spiritele se vor liniști de ambe părți.* După cele întâmplate în timpul din urmă, la ambe părți există un fel de agitație. *Înțelegerea împrumutată însă dintre Români și Unguri nu poate să se evite...* Țin de lucru mai pe sus de ori-ce îndoielă, că *Români numai cu bărbații de stat dela guvern pot să intre în tratări.* Acesta nu e o cestiune de putere, ci provine din situația româniei, că chiar și în sensul conceptelor constituționale, *impăciuirea trebuie să se facă prin bărbați, cari reprezintă majoritatea națiunii maghiare...* Câtă mă privesc pe mine, scopul mi-a fost și-mi va fi tot-deuna *politica de pace, și la stabilirea unei înțelegeri voi lucra cu atât mai vîrtos, cu câtă din nou accentuez, că: Pe Români și pe Unguri, cari sunt avisați unii la alții, interesele comune și identice îi pune în aceeași tabără...*

Mai puțin interesante sunt convorbirile cu episcopii Szabo și Mihalyi. Convorbirea cu episcopul Meșianu se poate reasuma în scurte cuvinte: P. S. Sa a dis: *Suntă aderentul politicii de activitate.* Pretensiunile mele sunt: *Să se aplice din literă în literă legea de naționalitate; mai departe, să se cinstescă din toate părțile drepturile recunoscute ale Românilor, ca astfel în biserică și în școlă să fim noi stăpâni și să nu ni-se pună piedeci, pentru ca astfel drepturile noastre legale, să ni le putem exercita și valora.*

Episcopul Popea a declarat în primul rând, că într-o adevăr ține de o necesitate arătătoare împrejurarea, ca *Maghiarii și Români, să progreseze în toate privințele braț la braț, ca să fie concordiă frățescă.* Pretensiunile și le reasumă astfel: *aplicarea legii de naționalitate, libera folosință a limbei românesce în biserică și școlă, respectarea autonomiei bisericii române gr. or., introducerea censului din Ungaria și în Ardél, aceeași lege de presă.* În fine P. S. Sa dis, că pași primii pentru o înțelegere, trebuie să-i facă guvernul.

(Va urma.)

Sălbătécile dela Arad și presa maghiară.

Foile maghiare continuă a se ocupa de brutalitățile comise de Maghiari la Arad. Periunata semioficioasă „Pester Correspondenz“ scrie un articol în numărul dela 4 Iulie, în care după ce își exprimă bucuria, că demonstrațiile au încetat și după ce dice, că elen'au avut nici un scop, dér că au fost periculoase, continuă astfel:

„Politica națională română neală și cu caracter revoluționar a fost primită de întrégă „națiunea“ (maghiară) cu o indignație hotărâtă. De-aici însă nime nu poate să-și revindică dreptul de-a demonstra în contra acestei mari ilegalități prin o mică ilegalitate, căci dora contra politicii Românilor putem să ne luptăm cu destulă eficacitate pe

tărsmul legal. Libertatea cuvântului și a pressei, precum și parlamentul sunt totă atâtea mijloce de protestare contra tendențelor politice românesce, pe cari le și putem veșteji cu totul. La ce dér demonstrațiile, și mai alesă acele demonstrații, cari turbură ordinea și liniștea publică? Ce folosese forța și insultele, cari nu pot decât să compromită cauza bună a „națiunii?“

„Am adă mai înțeleg demonstrațiile, decă politica guvernului ar da ansă de temeri, că drepturile naționale și de stat nu sunt destul de bine scutite față cu aspirațiile române. Din norocire însă nu este așa. *In cestiunea română, contele Iuliu Szapary a urmată totdeauna politica energiei și a alipirei la idea de stat.* El adă mijloc, să nu fie primită deputația în Viena, memorandumul să fie respins, ér în timpul mai nou, când foile din România au lătit sciri false despre persecuțiile, ce le-ar suferi Români în Ungaria și Transilvania, contele Szapary a mijloc, ca în contra acestor neadeveruri să pășescă guvernul român.

„Vedem așa-dér, că interesele „națiunii“ se află în mână tare și sigură. Între astfel de împrejurări, demonstrațiile sgomotose nu pot decât să strice. Cine își apără cauza proprie cu forța, acela se despoe pe sine de dreptate, și o astfel de cauză, pentru care se demonstrează prin escesuri, își pierde mult din partea sa morală. *Trebuie să mai gândim, că în contra demonstrațiilor din Arad pot să urmeze o reacțiune, și o privire pe carta geografică ne arată, că dincolo de Arad dela Gyrook până la Brașov peste tot locul Români sunt în absolută majoritate.* Așa-dér de ce să-i agităm pe acestia la o contra demonstrație?...”

Literatură.

AVIS. Subsemnatul are onore a însoția pe d-nii profesori de limba română ai cursului secundar, că a scos de sub presă „Principie de literatură“, sau *manual de stilistică și retorică, cu exemple și deprinderi de compoziție.* Textul manualului e întocmit pentru cl. V, conform programului oficial. Însă regulele de stil și compoziție se pot întrebuița și în cursul inferior; ér exemplele și materialul de compoziție sunt necesare și în cl. VI și VII.

Avend în vedere dificultatea, ce întâmpină la noi asemenea lucrări didactice, autorul speră în sprijinul colegilor săi și al junimei studioase.

Cererile, atât pentru acest manual, cât și pentru *gramatica română edițiunea a V*, cum și pentru *gramatica italiană* de subsemnatul, doritorii vor binevoi a le adresa subsemnatului și librăriei Windwar din Craiova.

Prețul Principielor e 3 lei, al Gramaticii 2.50.

Craiova, Maiu 1892.

M. Strajanu,

doctor în filosofie și profesor de limba și literatura română la cursul superior din Craiova.

DIVERSE

Trunchiu de edera. Trunchiuri mari de edera se mai găsesc în masivele (pădurile) din Meclenburg-Schwerin (Germania). Cele mai mari trunchiuri fură până acum două la număr, dintre cari unul era de 46 centimetri în circumferență, ér celalalt de 57 centimetri. Aceste două au fost însă întrecute de un trunchiu de edera, care s'a găsit în pădurea Waren din același stat, care la 83 centimetri înălțime dela pământă măsora o circumferență de 74 și jum. centimetri.

Dr. Sterie N. Ciurcu

Viena, IX Pelikangasse 10.

Cabinet de consultațiune cu celebritățile medicale și cu specialiștii dela facultatea de medicină din Viena.

Consultațiuni și prin corespondență.

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu.

Redactor: Vasile Popescu.

Cursul pieței Brașov

Table with exchange rates for various goods like flour, oil, and sugar in Brașov.

Table with exchange rates for various currencies and goods like gold, silver, and foreign coins.

Cursul la bursa din Viena

Table with stock market prices from the Vienna exchange, including gold, silver, and various bonds.

tru vinderea a 600-800 tulpini de brad și moliv, lemn de industrie și foc, din pădurea atacată de foc în 31 August și 1 și 2 Septembrie anul 1890...

Oferte sigilate, provădute cu vadiu și timbru de 50 cr., încă se primesc până la începerea licitațiunei.

Praturile-Seidlitz ale lui Moll

Veritabile numai, decât fiecare cutie este provădută cu marea de apărare a lui A. Moll și cu subscrierea sa.

Prin efectul de leuire durabilă al Praturilor-Seidlitz de A. Moll în contra greutăților celorlți mai cerbicioși la stomach și pantece...

Falsificațiile se vor urmări pe cale judecătorească.

Franzbranntwein și sare a lui Moll

Veritabil numai, decât fiecare sticlă este provădută cu marea de scutire și cu plumbul lui A. Moll.

Franzbranntwein-ul și sarea este foarte bine cunoscută ca un remediu popular cu deosebire prin trasă (frotată) alină durerile de șoldină și reumatism și a altor urmări de rătăc.

Apă de gură-Salicyl a lui Moll

(Pe baza de natron Acid-salicylic)

La întrebunțarea dănică, cu deosebire importantă pentru copii de ori-ce etate și adulți, asigură această apă de gură conservarea sănătoasă și mai departe a dinților.

Trimiterea principală prin

Farmacistul A. Moll, c. și r. furnisor al curții imperiale Viena, Tuchlauben 9. Comande din provinciă se efectuează dănic prin rambursă postală.

La deposite se se ceră anumită preparatele provădute cu iscălitura și marca de apărare a lui A. MOLL.

Deposite în Brașov: la d-nii farmaciști Ferd. Jekelius, Victor Roth, Fr. Kellemen și Ed. Kugler, precum și la D. Eremia Nepoții, J. L. & A. Hesshaimer și Jul. Hornung & Teutsch.

804-15.

PUBLICAȚIUNE.

Din partea primăriilor comunale din Moeциul inferior și superior și Fundata, se aduce la cunoștință publică, cumcă Duminecă în 17 Iulie a. c. st. n. la orele 10 a. m., se va ține în cancelaria comunală din Moeциul inferior, licitațiune publică pen-

Primăriile comunale.

Mensul trenurilor

ne liniile orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Mai 1892.

Large table with train schedules for various routes including Budapest-Brașov, Brașov-Turda, and Brașov-Bistrița. It includes columns for departure times, arrival times, and station names.

Nota: Numeri încadrați cu linii grăse înseamnă orele de noapte.